

Sportem są wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach¹.

Wydarzenia sportowe oraz dokonania samych sportowców reprezentujących województwo kujawsko-pomorskie na boiskach i stadionach w całej Polsce, jak również na świecie mają duże znaczenie w życiu społeczności wojewódzkiej. Z regionem łączą się tradycje sportowe związane zwłaszcza ze sportami wodnymi, motorowymi oraz lekkoatletyką. W Kujawsko-Pomorskiem można odnaleźć amatorów sportu m.in.: na boiskach koszykówki i siatkówki, stadionach lekkoatletycznych i żużlowych oraz lodowiskach. Niemałym zainteresowaniem cieszą się także sporty wodne. Z regionem związanych jest wielu znanych, utytułowanych sportowców. Funkcjonują liczne kluby sportowe. Infrastrukturę sportową w województwie tworzy szereg obiektów sportowych m.in.: Hala Mistrzów Sportu we Włocławku, Hala Łuczniczka w Bydgoszczy, stadiony żużlowe w Bydgoszczy i Toruniu oraz nowoczesny stadion piłkarsko-lekkoatletyczny – Stadion Zawiszy Bydgoszcz im. Zdzisława Krzyszkowiaka. Do najważniejszych imprez sportowych zorganizowanych w 2016 r. w regionie można zaliczyć 16. Mistrzostwa Świata Juniorów w Lekkoatletyce (IAFF) oraz Zawody Grand Prix na Żużlu.

Zagadnienia dotyczące sportu ujęto w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+²*. Jednym z programów uwzględniających ustalenia zawarte w powyższym dokumencie jest zaliczony do pakietu programów strategicznych z obszaru działań strategicznych „Społeczeństwo”, regionalny program branżowy—*Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Sportu*. Główną ideą programu jest zaplanowanie kompleksowych działań na rzecz rozwoju sportu i aktywności ruchowej. Działania mają dotyczyć zarówno rozwoju bazy i aktywności sportowej przy szkołach, jak i amatorskiego sportu i rekreacji, a także wybranych aspektów działalności zorganizowanych form aktywności sportowej (klubów i stowarzyszeń sportowych). Do szczegółowych zagadnień, które powinny zostać objęte programem zaliczono:

- upowszechnianie sportu (sport podstawą zdrowego społeczeństwa oraz jako element integracji społecznej);

¹ Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2014 r., poz. 715, z późn. zm.).

² Załącznik do uchwały Nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.

Źródłem danych przedstawionych w opracowaniu są wyniki badań statystycznych prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny w województwie kujawsko-pomorskim na formularzach **KFT-1** (Sprawozdanie z działalności klubu sportowego) — badanie cykliczne przeprowadzane jest co 2 lata, oraz **KFT-OB/a** (Sprawozdanie o gminnych obiektach sportowych) i **KFT-OB/b** (Sprawozdanie o obiektach sportowych) — badania cykliczne przeprowadzane są co 4 lata.

Sprawozdanie o działalności sportowej na formularzu **KFT-1** sporządzają wszystkie kluby sportowe działające na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2014 r., poz. 715, z późn. zm.). W opracowaniu zawarto dane o klubach sportowych dotyczące 2016 r. z uwzględnieniem zmian w odniesieniu do 2014 r. i 2010 r. Sprawozdanie realizowane na formularzu **KFT-OB/a** o gminnych obiektach sportowych sporządzają urzędy miast i gmin, a badaniem realizowanym na formularzu **KFT-OB/b** o obiektach sportowych objęci są gestorzy obiektów sportowych. Zamieszczone w opracowaniu dane o obiektach sportowych dotyczą 2014 r. Sprawozdania nie obejmują obiektów przyszkolnych wykazywanych przez szkoły w Systemie Informacji Oświatowej. Dane dotyczą stanu na dzień 31 XII.

* * *

Definicje terminów stosowanych w opracowaniu sygnałnym wraz z ich podstawami prawnymi są również dostępne w formie elektronicznej w witrynie internetowej:

http://stat.gov.pl/metainformacje/sownik-pojec/pojecia-stowane-w-statystyce-publicznej/1_30,dziedzina.html

- organizację wszelkiego rodzaju zawodów, konkursów, np. regionalnych rozgrywek dla dzieci i młodzieży;
- rozwój edukacji sportowej;
- rozwój systemu zawodów sportowych dla młodzieży szkolnej;
- pozycję trenera jako centralnej postaci systemu szkolenia;
- promocję województwa poprzez sport;
- dyscypliny strategiczne dla regionu;
- inwestycje sportowe strategiczne dla regionu;
- budowę infrastruktury dla rozwoju sportu masowego, amatorskiego i rekreacji;
- budowę „koalicji dla sportu” w obszarach: edukacja, polityka społeczna, bezpieczeństwo.

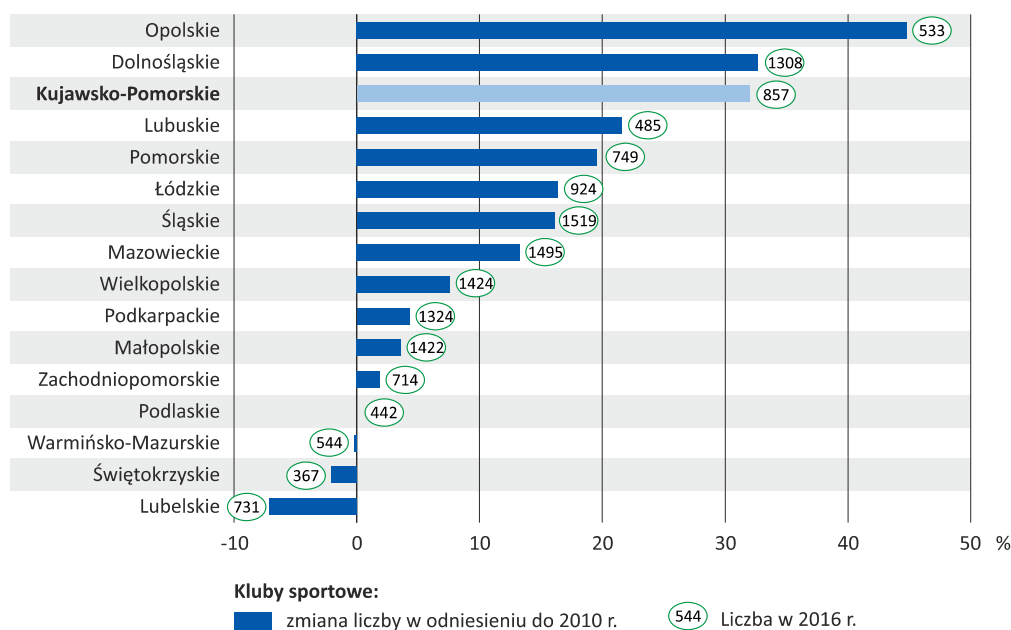
W poniższym opracowaniu przedstawiono dane statystyczne dotyczące działających w województwie kujawsko-pomorskim klubów sportowych, sekcji, członków klubów, ćwiczących oraz kadry szkoleniowej w 2016 r. z uwzględnieniem zmian w odniesieniu do lat poprzednich. Zaprezentowano także aktualne dane dostępne w zasobach statystyki publicznej, dotyczące zlokalizowanych na obszarze województwa obiektów sportowych.

Do obszaru badań statystyki publicznej z zakresu sportu zaliczają się m.in. kluby sportowe oraz obiekty sportowe. W końcu 2016 r. w Kujawsko-Pomorskiem funkcjonowało **857 klubów sportowych**, tj. więcej o 62 w porównaniu z 2014 r. i o 208 w odniesieniu do stanu sprzed sześciu lat. Udział klubów sportowych działających w województwie w odniesieniu do wszystkich w kraju w analizowanym roku wyniósł 5,8% (8 lokata spośród wszystkich województw). W skali roku wzrost liczby działających klubów sportowych w latach 2010-2016 miał miejsce w 12 województwach. Kujawsko-Pomorskie uplasowało się pod tym względem na 3 miejscu, przy czym liczba klubów w analizowanym okresie w województwie zwiększyła się o 32,0%, dla porównania w kraju o 11,9%.

Klub sportowy to podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca działalność sportową, funkcjonująca jako osoba prawna. Informacje dotyczące klubów sportowych podaje się łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi (UKS) i wyznaniowymi klubami sportowymi.

KLUBY SPORTOWE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

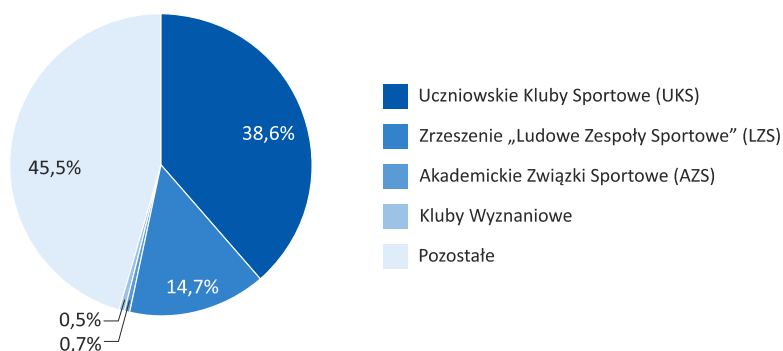
We współzawodnictwie sportowym **na poziomie ogólnopolskim** w ramach systemu sportu młodzieżowego oraz seniorów w 2016 r. uczestnictwo zadeklarowało **445 klubów sportowych**, tj. 51,9% ogółu w województwie. W porównaniu z 2014 r. liczba jednostek, które zadeklarowały udział w rywalizacji ogólnopolskiej zwiększyła się o 63 kluby, co oznacza wzrost udziału o 3,8 p. proc. Pozostałe, funkcjonujące w województwie kluby sportowe, nie uczestniczyły we współzawodnictwie sportowym systemu sportu młodzieżowego oraz seniorów na poziomie ogólnopolskim.

Liczebność klubów sportowych, biorąc pod uwagę **przynależności do pionów sportowych**, w 2016 r. nie zmieniła się znacząco w porównaniu z danymi z lat poprzednich. W analizowanym roku funkcjonowało najwięcej uczniowskich klubów sportowych (UKS) – 331, których było nieznacznie więcej zarówno w porównaniu z 2014 r. (o 2), jak i z 2010 r. (o 7). Liczne były również kluby należące do Zrzeszenia „Ludowe Zespoły Sportowe”, których było 126, tj. o 3 mniej niż dwa lata wcześniej i o 40 mniej niż w 2010 r. Wyżej wymienione pionki klubów sportowych stanowiły w 2016 r. łącznie 53,3% wszystkich klubów w województwie. W ramach pozostałych pionów sportowych w 2016 r. działało w Kujawsko-Pomorskiem 6 klubów Akademickich Związków Sportowych (o 1 więcej niż w 2014 r. i o 5 więcej niż w 2010 r.) i 4 kluby Wyznaniowe (o 2 więcej niż dwa lata wcześniej; tyle samo było ich w 2010 r.).

Pion sportowy to ogólnopolskie stowarzyszenie sportowe skupiające kluby sportowe, które prowadzą działalność w określonym środowisku.

STRUKTURA KLUBÓW SPORTOWYCH WEDŁUG PIONÓW SPORTOWYCH W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

Wskaźnik prezentujący liczbę klubów sportowych prowadzących działalność w 2016 r. **w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców** wyniósł w województwie 4,1. Umiejscawia to Kujawsko-Pomorskie w grupie województw, w których wskaźnik kształtuje się powyżej średniej krajowej (3,9).

Tabl. 1. **Kluby sportowe**

Stan w dniu 31 XII

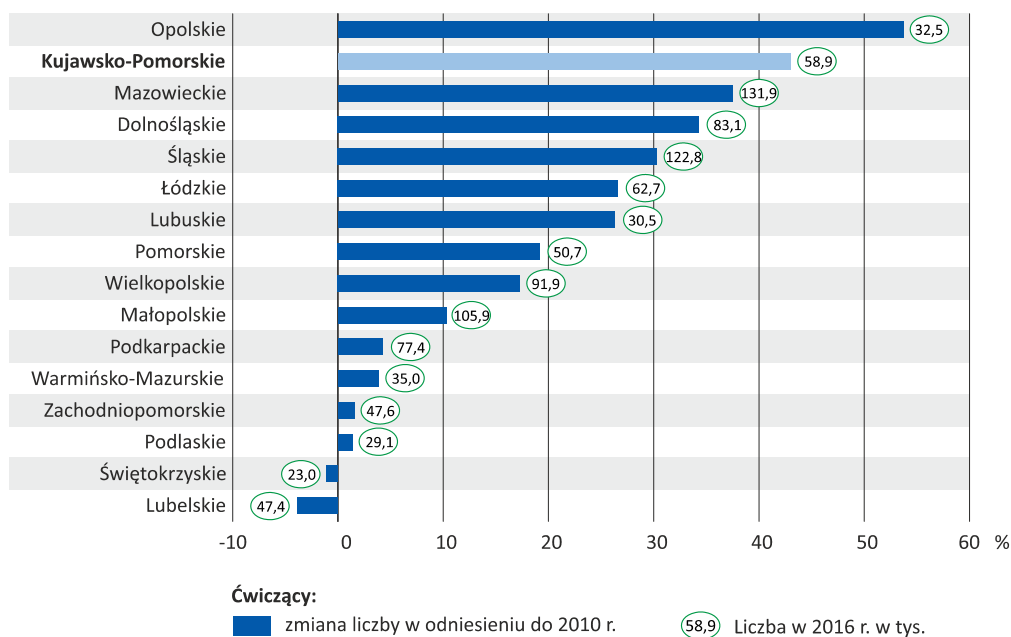
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016
Kluby	649	795	857
Członkowie	44864	52522	55655
Ćwiczący	41174	51995	58866
mężczyźni	30238	38172	42391
kobiety	10936	13823	16475
w tym do 18 lat	30779	37494	43346
Sekcje sportowe	1339	1459	1486
Trenerzy	617	914	1402
Instruktorzy sportowi	1225	1483	1329
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	554	520	486

Według statystyk we wszystkich klubach sportowych w województwie w końcu grudnia 2016 r. **czynnie uprawiało sport 58,9 tys. osób**. W porównaniu z danymi za 2014 r. liczba ćwiczących zwiększyła się o 13,2%, a w odniesieniu do danych z 2010 r. odnotowano wzrost o 43,0%. Dynamika liczebności ćwiczących w latach 2010-2016 uplasowała Kujawsko-Pomorskie na 2 lokacie w grupie 14 województw, w których zwiększyła się liczba czynnie uprawiających sport. W 2016 r. ćwiczący w województwie stanowili 5,7% ogółu ćwiczących w kraju, co w odniesieniu do 2010 r. oznacza wzrost odsetka o 0,9 p. proc.

ĆWICZĄCY W KLUBACH SPORTOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

W ogólnej grupie ćwiczących w klubach sportowych w Kujawsko-Pomorskiem w 2016 r. 32,0 tys., tj. ponad połowę (54,4%), stanowili zawodnicy zarejestrowani w polskim albo okręgowym związku sportowym. W porównaniu z wynikami badania z 2014 r. liczba tych zawodników zwiększyła się o 3,7 tys., a w odniesieniu do danych z 2010 r. o 12,1 tys. W analizowanych latach w przewadze grupę tę stanowili mężczyźni. W 2016 r. ich udział to 77,9%.

Członek klubu sportowego to osoba, która posiada ważną legitymację członkowską klubu lub spełnia inne określone wymagania, jeśli klub przyjął inne zasady członkostwa.

Wzrost zainteresowania czynnym uprawianiem sportu w województwie potwierdza analiza **wskaźnika aktywności sportowej** określanego jako liczba ćwiczących w klubach sportowych na 1000 mieszkańców. W 2016 r. w województwie wyniósł 28 (w kraju 27). W porównaniu z danymi pochodzącymi z wcześniejszych badań w Kujawsko-Pomorskiem liczba ćwiczących w klubach sportowych – wzrosła średnio o 3 osoby w porównaniu z 2014 r. i o 8 osób w odniesieniu do 2010 r. Dynamika wzrostu omawianego wskaźnika w 2016 r. w stosunku do stanu sprzed sześciu lat uplasowała województwo pod tym względem na 2 lokacie spośród wszystkich województw.

Wśród ćwiczących w województwie przewagę stanowili mężczyźni – podobna sytuacja dotyczy kraju. Odsetek **kobiet** w 2016 r. wyniósł 28,0% (w kraju 25,2%), tj. więcej o 1,4 p. proc. zarówno w porównaniu z udziałem notowanym dwa lata wcześniej, jak i przed sześcioma laty. Pod względem udziału kobiet w ogólnej liczbie osób czynnie uprawiających sport w województwie, Kujawsko-Pomorskie plasowało się w 2016 r. na 3 lokacie spośród wszystkich województw. Wskaźnik aktywności sportowej kobiet w województwie w 2016 r. wyniósł 15,3 (2 lokata spośród wszystkich województw) i wzrósł w porównaniu z 2014 r. o 2,5, a w odniesieniu do 2010 r. o 5,2. W przypadku czynnie uprawiających sport mężczyzn w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wskaźnik w 2016 r. wyniósł 42,0 (7 lokata w klasyfikacji województw) i zwiększył się odpowiednio o 4,3 i o 12,3.

W analizowanym roku grupa ćwiczących **dzieci i młodzieży do lat 18 włącznie** liczyła 43,3 tys., tj. 73,6% (4 lokata w kraju) ogółu czynnie uprawiających sport w województwie w 2016 r., dla porównania

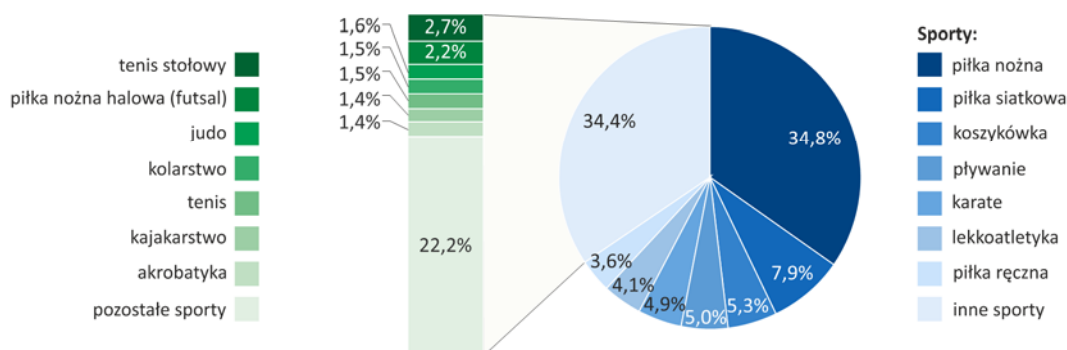
w kraju 71,3%. W odniesieniu do 2014 r. odnotowano wzrost odsetka w województwie o 1,5 p. proc., natomiast w 2010 r. udział był większy o 1,2 p. proc. W 2016 r. na 1000 mieszkańców województwa do 18 lat łącznie przypadało 109 (w kraju 101) ćwiczących w tej grupie wiekowej w klubach sportowych (7 lokata spośród wszystkich województw). Warto zauważyć, że omawiany wskaźnik zwiększył się zarówno w odniesieniu do 2014 r. (wzrost ćwiczących o 17 osób na 1000 mieszkańców w tym wieku), jak i wobec wskaźnika notowanego w 2010 r. (wzrost o 38). W omawianej grupie ćwiczących w 2016 r., podobnie jak w poprzednich analizowanych latach, przewagę stanowili chłopcy (68,9 % ogółu). W 2016 r. przeciętnie na 1000 chłopców w wieku do 18 lat łącznie mieszkających w Kujawsko-Pomorskiem 146 osób ćwiczyło w klubach sportowych. W grupie dziewcząt wskaźnik wyniósł 69. Jak wskazują dane, w grupie czynnie uprawiającej sport w klubach sportowych młodzieży do lat 18 łącznie 53,4% stanowili zawodnicy zarejestrowani w polskim albo okręgowym związku sportowym.

W końcu grudnia 2016 r. w klubach sportowych województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowało **1486 sekcji sportowych**, tj. o 27 więcej niż w 2014 r. i o 147 więcej w porównaniu ze stanem w 2010 r. W analizowanym roku sekcje sportowe w województwie stanowiły 5,9% wszystkich sekcji w kraju. Jak wynika z danych statystycznych, w województwie podobnie jak w kraju, przeciętnie na 1 klub sportowy w 2016 r. przypadało 1,7 sekcji sportowych.

Sekcja sportowa to podstawowa jednostka organizacyjna w klubach sportowych, realizująca zadania statutowe, skupiająca zawodników uprawiających jeden rodzaj sportu. Każda sekcja sportowa musi być zarejestrowana we właściwym polskim związku sportowym.

STRUKTURA ĆWICZĄCYCH W SEKCJACH SPORTOWYCH WEDŁUG WYBRANYCH SPORTÓW W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

Do sportów cieszących się największą popularnością wśród ćwiczących w województwie kujawsko-pomorskim w 2016 r. należały sporty zespołowe. Podobna sytuacja miała miejsce w latach poprzednich, o czym świadczą wyniki badań przeprowadzonych przez statystykę publiczną w 2014 r. i w 2010 r. Największą liczbą sekcji sportowych w województwie w 2016 r. dysponowała **piłka nożna**. Jednocześnie sport ten w analizowanym roku uprawiało czynnie najwięcej osób, tj. **22,3 tys.** – więcej o 14,4% niż w 2014 r. i o 61,6% niż w 2010 r. Wprawdzie w porównaniu z danymi za 2014 r. zmalał odsetek ćwiczących (o 0,1 p. proc.), jednak wzrost udziału w stosunku do 2010 r. (o 5,0 p. proc.) świadczy o rosnącej popularności piłki nożnej wśród ćwiczących. W analizowanym roku na 1000 mieszkańców województwa piłkę nożną (łącznie z piłką nożną halową oraz plażową) czynnie uprawiało 11 osób (7 lokata w grupie wszystkich województw). Było to o 4 osoby na 1000 mieszkańców więcej niż w 2010 r. W grupie ćwiczących piłkę nożną dominowali mężczyźni (93,1% ogółu ćwiczących w 2016 r.). Juniorzy i juniorki to 76,9% czynnie uprawiających piłkę nożną w klubach województwa w 2016 r., przy czym dziewczęta stanowiły 7,3% ogółu ćwiczących w tej kategorii.

Sporty to rodzaje aktywności fizycznej wyodrębnione w drodze różnicowania form, sprzętu, urządzeń oraz przepisów regulujących zasady rywalizacji. Charakteryzują się swoistym przedmiotem współzawodnictwa, specyfiką prowadzenia rywalizacji sportowej (technika i taktyka), zasadami wyłaniania zwycięzców oraz odrębnymi normami klasyfikacyjnymi.

Drugim rodzajem sportu w 2016 r., zarówno pod względem liczby sekcji sportowych, jak i liczby ćwiczących w Kujawsko-Pomorskiem, była **piłka siatkowa**. W analizowanym roku grupa czynnie uprawiających ten sport w województwie liczyła **5,1 tys. osób**, tj. o 0,4% więcej niż w 2014 r. i o 4,1% więcej niż sześć lat wcześniej. Jednak odsetek ćwiczących piłkę siatkową w województwie zmalał z notowanego w 2010 r. poziomu 10,5% i w 2014 r. 9,0% do 7,9% w 2016 r. Średnio na 1000 mieszkańców województwa piłkę siatkową (łącznie z plażową) w 2016 r. czynnie uprawiały 3 osoby (4 lokata spośród województw). Biorąc pod uwagę płeć uprawiających piłkę siatkową – w 2016 r. w strukturze przeważały kobiety (57,6%). Podobnie jak w latach poprzednich większość (84,8% ogółu) ćwiczących omawiany rodzaj sportu w województwie stanowili juniorzy i juniorki.

Juniorzy i juniorki to wszyscy ćwiczący, którzy nie są seniorami, a więc juniorzy, juniorzy młodsi, młodzicy i dzieci, zarówno chłopcy jak i dziewczęta. Nie ma jednoznacznej granicy wieku dla tej kategorii zawodników, gdyż w poszczególnych rodzajach sportu, a nawet konkurencjach w ramach jednego rodzaju sportu, może być inna.

Trzecią lokatę, zarówno biorąc pod uwagę liczebność sekcji sportowych, jak i liczebność ćwiczących w 2016 r. zajął kolejny sport zespołowy, tj. **koszykówka**. Jak wskazują dane statystyczne wówczas w Kujawsko-Pomorskiem koszykówkę uprawiało czynnie **3,4 tys. osób**, tj. o 17,6% więcej niż dwa lata wcześniej. Jednak w porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek popularności tego rodzaju sportu – liczba ćwiczących w okresie siedmioletnim zmalała o 4,6%. W 2016 r. udział czynnie uprawiających koszykówkę w ogólnej liczbie ćwiczących w województwie wyniósł 5,8%, co w skali kraju plasuje Kujawsko-Pomorskie na 2 lokacie (po województwie podlaskim). Przeciętnie na 1000 mieszkańców przypadają 2 osoby czynnie uprawiające ten rodzaj sportu w województwie. Podobnie jak w przypadku piłki siatkowej w 2016 r. wśród ćwiczących koszykówkę przeważali juniorzy i juniorki. Udział ćwiczących w kategoriach seniorskich wyniósł 12,8%. Ponad połowę ćwiczących ten rodzaj sportu w omawianym roku stanowili mężczyźni (54,2%).

Kolejne dwie lokaty pod względem liczebności ćwiczących w województwie w 2016 r. zajęło – **pływanie** oraz sport walki – **karate**³. Każdy z wymienionych rodzajów sportów trenowało **po 3,2 tys. osób** (po 5,4% ogólnej liczby ćwiczących w klubach). Obserwowane w ostatnich latach zwiększenie liczby czynnie uprawiających wspomniane sporty świadczy o wzroście ich popularności. W przypadku pływania w latach 2010-2016 ćwiczących przybyło ponad dwukrotnie, a karate o 69,8%. W przypadku pływania udział ćwiczących wzrósł w odniesieniu do 2010 r. o 2,2 p. proc., a poziom tego wzrostu plasuje województwo na 2 lokacie w kraju. Natomiast wzrost odsetka ćwiczących karate w okresie 2010-2016 (o 0,9 p. proc.) w klasyfikacji województw umiejscowił Kujawsko-Pomorskie na 7 pozycji. Na 1000 mieszkańców Kujawsko-Pomorskiego pływanie oraz karate w 2016 r. czynnie uprawiały po 2 osoby (co daje odpowiednio 1 i 3 lokatę w kraju). W przypadku obu sportów wśród ćwiczących przeważali juniorzy, a pod względem płci – mężczyźni.

Na szóstej pozycji pod względem popularności wśród ćwiczących w 2016 r. w Kujawsko-Pomorskiem znalazła się **lekkoatletyka**. Czynnie uprawiało ją **2,6 tys. osób**, tj. o 0,5 tys. mniej niż w 2010 r. W latach 2010-2016 odsetek ćwiczących lekkoatletykę w ogólnej liczbie ćwiczących we wszystkich sekcjach w województwie zmalał o 2,6 p. proc. Czwartą lokatę pod względem udziału ćwiczących ten rodzaj sportu do ogólnej liczby ćwiczących z 2010 r. lekkoatletyka utraciła w analizowanym roku na rzecz pływania i karate. Na 1000 mieszkańców województwa czynnie uprawiała ją 1 osoba w 2016 r. Głównie tę dyscyplinę trenowano w kategoriach juniorskich. Wśród zawodników ponad połowę stanowili mężczyźni.

Kolejną pod względem liczby ćwiczących pozycję w województwie w 2016 r. zajęła **piłka ręczna**. Trenowało ją **2,3 tys. osób**, tj. o 0,1 tys. więcej wobec stanu z końca 2010 r. W porównaniu z 2010 r. udział ćwiczących piłkę ręczną w ogólnej liczbie ćwiczących we wszystkich sekcjach sportowych w województwie zmalał w 2016 r. o 1,2 p. proc. W gronie uprawiających piłkę ręczną dominowali zawodnicy w kategoriach juniorskich. Mężczyźni stanowili 52,7% ogółu uprawiających ten sport.

³ Łącznie wszystkie odmiany karate.

Omówione powyżej sporty w 2016 r. czynnie uprawiało łącznie 65,6% ogółu ćwiczących w sekcjach sportowych w województwie.

Dane statystyczne z lat 2010-2016 wskazują, że spośród **pozostałych sportów** – mniej znaczących pod względem udziału ćwiczących w strukturze, w województwie kujawsko pomorskim:

- nastąpił oprócz wspomnianego wyżej karate, wzrost zainteresowania innymi sportami walki: w 2016 r. w porównaniu z 2010 r. judo, kick-boxing, boks i taekwondo (ITF i WTF) łącznie uprawiały czynnie o 933 osoby więcej, przy czym samo judo o 367 osób więcej;
- poza omawianymi sportami zespołowymi przybyło ćwiczących piłkę nożną halową (futsal) – o 675 osób, piłkę wodną – o 60 osób (w 2010 r. nie odnotowano czynnie uprawiających piłkę wodną) i rugby – o 48 osób więcej. Jednocześnie ubyło uprawiających czynnie: hokej na lodzie (o 188 mniej ćwiczących), unihokej (o 149 mniej ćwiczących), baseball (o 89 osób mniej), hokej na trawie (o 12 osób mniej);
- zmniejszyła się liczba ćwiczących tenis stołowy (o 1,7%), przy czym w 2016 r. sport ten trenowała grupa 1,8 tys. osób;
- wzrosła popularność sportów wodnych m.in.: kajakarstwa (o 646 osób więcej ćwiczących), wioślarstwa (o 192 więcej), żeglarstwa (o 137 więcej);
- więcej czynnie uprawiało tenis – w 2016 r. o 390 osób więcej niż w 2010 r.;
- wzrosło zainteresowanie kolarstwem (ćwiczących więcej o 623 osoby), tańcem sportowym (o 560 więcej), akrobatyką (o 537 więcej), sportami motorowymi (o 396 więcej), jeździectwem (o 189 więcej), alpinizmem (o 54 więcej);
- mniej było czynnie uprawiających w 2016 r. w porównaniu z 2010 r. m.in.: sporty lotnicze (o 717 osób mniej), szachy (o 75 osób), pięciobój nowoczesny (o 72 osoby), strzelectwo sportowe (o 38 osób).

Warto dodać, że w 2016 r. w województwie kujawsko-pomorskim uprawiano również mniej popularne rodzaje sportów, m.in. squash, bocce, kulturystykę, narciarstwo wodne, curling, wyścigi psich zaprzęgów, sumo, radioorientację sportową, bilard angielski, snowboard, narciarstwo alpejskie, powożenie zaprzęgów, orientację sportową, korfball. Działające w ramach wymienionych sportów sekcje sportowe reprezentowało od kilku do kilkunastu ćwiczących.

Tabl. 2. **Sekcje w klubach sportowych, ćwiczący^d oraz kadra szkoleniowa według wybranych sportów**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ćwiczący					Sekcje	Kadra szkoleniowa	
	2010	2016					ogółem	w tym trenerzy
		ogółem	2010=100	z liczby ogółem w %				
				kobiety	juniorzy i juniorki			
Ogółem	46269	64017	138,4	28,7	75,4	1486	3493	1464
w tym:								
Akrobatyka ^b	334	871	260,8	73,8	96,9	5	17	11
Alpinizm ^c	363	417	114,9	27,8	4,3	5	28	5
Boks	267	414	155,1	26,8	74,4	14	31	8
Hokej na trawie	650	638	98,2	36,5	75,9	11	27	12
Jeździectwo ^d	267	456	170,8	74,8	48,2	33	69	19
Judo	639	1006	157,4	25,7	85,6	15	39	21
Kajakarstwo ^e	249	895	359,4	43,0	97,3	11	46	15
Karate ^f	1865	3167	169,8	30,4	82,2	42	126	25

^a Osoba ćwicząca wykazywana jest tyle razy, w ilu rodzajach sportów uczestniczy. ^b łącznie akrobatyka sportowa i trampolina. ^c łącznie: wspinaczka wysokogórska i wspinaczka sportowa. ^d łącznie: ujeżdżanie, skoki jeździeckie, woltżerka, powożenie zaprzęgów, rajdy jeździeckie. ^e łącznie: klasyczne, górskie i polo. ^f łącznie wszystkie odmiany karate.

Tabl. 2. **Sekcje w klubach sportowych, ćwiczący^a oraz kadra szkoleniowa według wybranych sportów (dok.)**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ćwiczący					Sekcje	Kadra szkoleniowa	
	2010	2016					ogółem	w tym trenerzy
		ogółem	2010=100	z liczby ogółem w %				
			kobiety	juniorzy i juniorki				
Kick-boxing	64	405	632,8	15,6	33,6	9	15	3
Kolarstwo ^b	357	980	274,5	26,0	78,7	41	79	31
Koszykówka	3569	3405	95,4	45,8	87,2	89	197	97
Lekkoatletyka	3098	2643	85,3	45,9	81,6	72	163	61
Piłka nożna	13795	22298	161,6	6,9	76,9	357	1001	625
Piłka nożna halowa (futsal)	719	1394	193,9	14,8	74,0	43	61	25
Piłka ręczna	2198	2273	103,4	47,3	85,0	57	117	47
Piłka siatkowa	4850	5051	104,1	57,6	84,8	153	293	89
Pływanie	1319	3187	241,6	47,5	94,4	43	148	78
Sport lotniczy ^c	1514	797	52,6	7,0	21,8	22	62	5
Sport motorowy ^d	144	540	375,0	7,0	19,1	25	59	15
Strzelectwo sportowe ^e ...	577	539	93,4	27,8	37,7	24	52	8
Szachy	825	750	90,9	20,8	67,5	29	47	14
Taekwondo (ITF, WTF)	355	433	122,0	39,5	88,9	9	21	7
Taniec sportowy	189	749	396,3	90,5	80,2	3	22	2
Tenis	540	930	172,2	35,2	64,1	26	50	16
Tenis stołowy	1782	1752	98,3	29,1	67,1	75	117	23
Unihokej	633	484	76,5	31,4	100	20	27	7
Wioślarstwo	515	707	137,3	43,7	80,8	15	51	28
Żeglarstwo ^f	376	513	136,4	23,2	51,5	21	68	14

^a Osoba ćwicząca wykazywana jest tyle razy, w ilu rodzajach sportów uczestniczy. ^b łącznie: szosowe, torowe, przełajowe, górskie i BMX. ^c łącznie sport: balonowy, lotniowy i paralotniowy, mikrołotowy, samolotowy, spadochronowy, szybowcowy oraz modelarstwo lotnicze i kosmiczne. ^d łącznie: kartingowy, motocyklowy, samochodowy, żuźlowy. ^e łącznie: pistolet, karabin, strzelba gładkolufowa. ^f łącznie: regatowe, lodowe i deskowe.

W 2016 r. kadra⁴ szkoleniowa, medyczna i administracyjna we wszystkich klubach sportowych województwa kujawsko-pomorskiego liczyła 3,9 tys. osób. Było to więcej zarówno w porównaniu z 2014 r. (o 8,4%), jak i w odniesieniu do 2010 r. (o 30,5%). W 2016 r. kobiety stanowiły 20,6% ogółu pracujących, tj. o 1,0 p. proc. więcej niż dwa lata wcześniej. Pracujący w klubach sportowych najliczniej reprezentowani byli przez kadre szkoleniową, do której zaliczani są: trenerzy, instruktorzy oraz inni prowadzący zajęcia sportowe. W 2016 r. grupa ta liczyła 3,2 tys. osób (82,1% wszystkich pracujących w klubach sportowych). Było to o 10,3% więcej niż w 2014 r. i o 34,3% więcej niż w 2010 r. W 2016 r. w porównaniu ze stanem sprzed sześciu lat odnotowano wzrost pracujących w klubach sportowych trenerów (o 127,2%) oraz instruktorów (o 8,5%). Grupa pracowników prowadzących zajęcia sportowe, która nie posiada uprawnień trenerskich i instruktorskich (np. nauczycieli wychowania fizycznego, starszych zawodników) zmalała o 12,3%. W przypadku pracowników medycznych i odnowy biologicznej w klubach sportowych województwa

Trener i instruktor sportu w sportach, w których działają polskie związki sportowe, to osoba, która ukończyła 18 lat, posiada co najmniej wykształcenie średnie, posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do wykonywania zadań trenera lub instruktora sportu oraz nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

Inni prowadzący zajęcia sportowe to osoby, które prowadzą zajęcia sportowe, lecz nie posiadają uprawnień trenerskich i instruktorskich, np. nauczyciele wychowania fizycznego, starsi zawodnicy. Osoby te są uwzględniane w badaniach od 2000 r.

W kategoriach ćwiczący, trenerzy, i instruktorzy sportowi według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia, bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

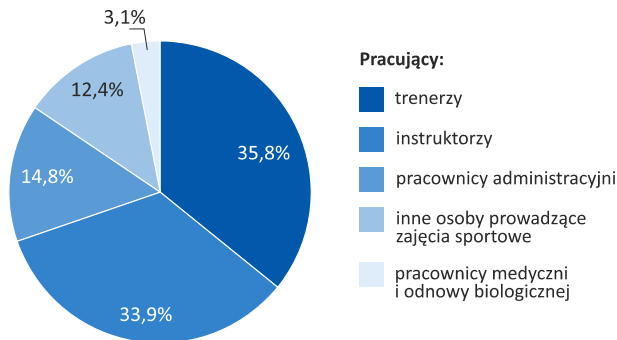
⁴ Wszystkie osoby pracujące w klubie bez względu na formę zatrudnienia, łącznie z pracującymi społecznie.

także zaobserwowano wzrost liczby pracujących o 4,3% w odniesieniu do stanu z końca grudnia 2014 r. i o 18,8% więcej niż w 2010 r. Natomiast pracowników administracyjnych w klubach sportowych w analizowanym roku ubyło w porównaniu z 2014 r. 0,5%, a w odniesieniu do 2010 r. wystąpił wzrost o 15,1%.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH W KLUBACH SPORTOWYCH W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

W 2016 r. w przeliczeniu na 100 ćwiczących w klubach sportowych w województwie kujawsko-pomorskim przypadają 5,5 przedstawicieli kadry szkoleniowej. Przy czym wskaźnik ten był niższy zarówno od notowanego w 2014 r. (5,6), jak i w 2010 r. (5,8). Pod względem liczebności kadry szkoleniowej przypadającej na 100 ćwiczących Kujawsko-Pomorskie plasowało się w 2016 r. na 6 lokacie w grupie wszystkich województw (w kraju wskaźnik wyniósł 5,3). Najliczniejsza kadra szkoliła ćwiczących piłkę nożną (28,7%

ogółu kadry szkoleniowej w województwie), piłkę siatkową (8,4%) i koszykówkę (5,6%).

Zgodnie z dostępnymi danymi statystycznymi, w 2014 r. województwo kujawsko-pomorskie dysponowało bazą **1,2 tys.** różnego typu **obiektów sportowych**, przy czym aktualną homologację, wydaną przez odpowiedni organ posiadało 0,4 tys. obiektów. Obiekty zbudowane lub poddane znacznie podnoszącej standard modernizacji po 2010 r. stanowiły 40,8%. Spośród wszystkich obiektów znajdujących się w województwie w 2014 r., 39,8% ogółu dostosowanych było do potrzeb ćwiczących osób niepełnosprawnych, a 34,2% ogółu dla niepełnosprawnych widzów.

W strukturze obiektów sportowych największy udział stanowiły boiska piłkarskie i stadiony piłkarskie – 26,0%. Boiska do gier małych (m.in. do koszykówki, piłki ręcznej, piłki siatkowej) to 15,2% wszystkich obiektów sportowych w województwie, boiska uniwersalne wielozadaniowe – 13,8%, a korty tenisowe – 8,6%. W Kujawsko-Pomorskiem do dyspozycji ćwiczących w 2014 r. były hale sportowe i sale gimnastyczne (łącznie 9,9% obiektów). Z ogólnej liczby obiektów 2,4% to pływalnie kryte i otwarte, przy czym 46,7% (14 obiektów) dysponowało miejscami dla widzów. Dodatkowo na terenie województwa mieszkańcy mieli dostęp do torów sportowych, tj. jeździeckiego i hipodromu, łuczniczego, kolarskiego, wodnego, motocyklowego i kartingowego.

Obiekt sportowy to samodzielny zwarty zespół urządzeń terenowych oraz budynków przeznaczonych do celów sportowych.

Tabl. 3. **Wybrane obiekty sportowe^a w 2014 r.**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty sportowe	
	ogółem	w tym z homologacją
Stadiony	103	66
w tym piłkarskie	32	21
Boiska ^b	484	118
do gier wielkich	296	86
w tym piłkarskie	291	82
do gier małych	188	32
w tym:		
koszykówki	47	12
piłki ręcznej	11	5
piłki siatkowej	43	10
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe .	171	35
Korty tenisowe	107	34
Hale sportowe	50	24
Sale gimnastyczne ^c	73	22
Pływalnie	30	15
Tory sportowe	12	9
Lodowiska sztuczne mrożone	12	3

^a Bez obiektów przyszkolnych. ^b łącznie z obiektami niepełnowymiary. ^c łącznie z salami pomocniczymi.

Do pozostałych obiektów, z których mogli skorzystać zainteresowani w 2014 r. w Kujawsko-Pomorskiem zaliczają się: pola golfowe, aquaparki, strzelnice, skateparki, siłownie zewnętrzne oraz bieżnie. Łącznie obiektów tych było 195, przy czym 80,0% z nich zostało zbudowanych lub poddanych modernizacji znacznie podnoszącej standard po 2010 r.

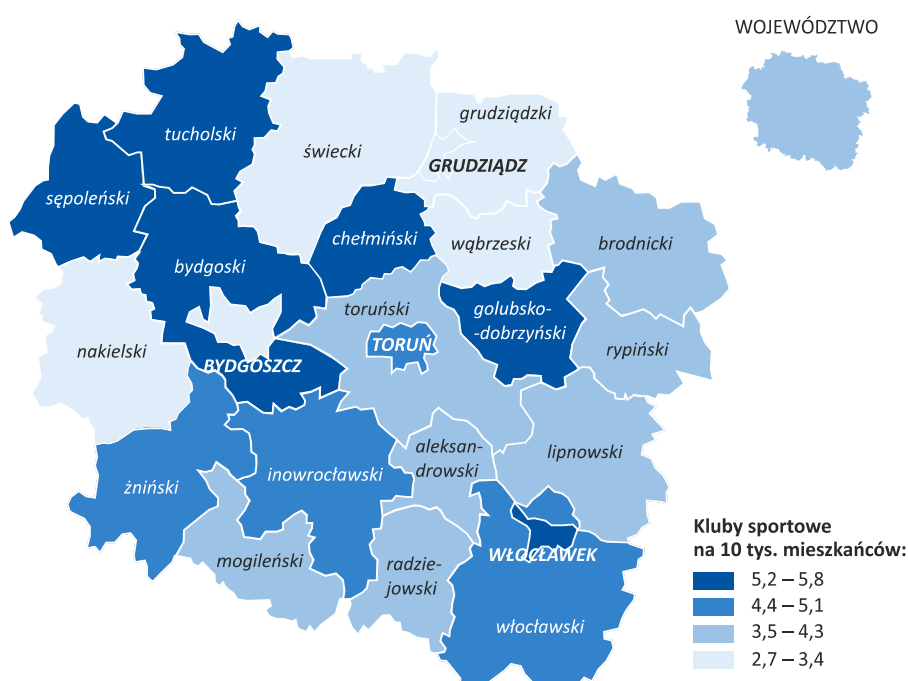
Jak wskazują przedstawione wyżej dane statystyki publicznej w ostatnich latach w województwie obserwowany jest wzrost zainteresowania sportem. Biorąc pod uwagę sytuację w poszczególnych **powiatach i miastach na prawach powiatu** Kujawsko-Pomorskiego, w 2016 r. miało miejsce zróżnicowanie terytorialne zarówno pod względem liczebności działających klubów sportowych, ćwiczących, jak i zaplecza w postaci obiektów sportowych.

W 2016 r. na miasta na prawach powiatu łącznie przypadało 35,0% wszystkich klubów sportowych w województwie. **Najwięcej** funkcjonowało w Bydgoszczy – 116 i w Toruniu – 90, natomiast we Włocławku i w Grudziądzu odpowiednio 61 i 33. Spośród powiatów najwięcej klubów działało w powiecie inowrocławskim (72), bydgoskim (60), toruńskim (44) i włocławskim (39) – na wymienione jednostki terytorialne przypadał łącznie co 4 klub sportowy prowadzący działalność w województwie.

W latach 2010-2016 liczba działających klubów sportowych zwiększyła się we wszystkich miastach na prawach powiatu, przy czym najbardziej w Toruniu (o 69,8% więcej) i w Bydgoszczy (o 45,0% więcej). Spośród 19 powiatów więcej klubów sportowych w 2016 r. niż sześć lat wcześniej funkcjonowało w 13 powiatach, przy czym największy przyrost, tj. o 76,5% odnotowano w powiecie bydgoskim. W trzech powiatach (chełmińskim, włocławskim i żnińskim) stan klubów pozostał na niezmiennym poziomie, natomiast nieznacznie mniej klubów w 2016 r. niż sześć lat wcześniej działało w powiatach: aleksandrowskim i lipnowskim (w każdej z jednostek spadek o 4,2%), brodnickim (o 3,4% mniej).

KLUBY SPORTOWE NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

W 2016 r. spośród miast na prawach powiatu – w 2 (Włocławku i Toruniu), a spośród powiatów – w 10, przypadało średnio więcej **klubów sportowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców** niż w województwie. Wskaźnik ten wykazywał wysokie wartości w powiatach sępoleńskim i chełmińskim (odpowiednio 5,8 i 5,7), a z miast na prawach powiatu we Włocławku (5,4). Z kolei najniższy był w powiecie grudziądzkim (2,7), a z miast na prawach powiatu – w Bydgoszczy (3,3).

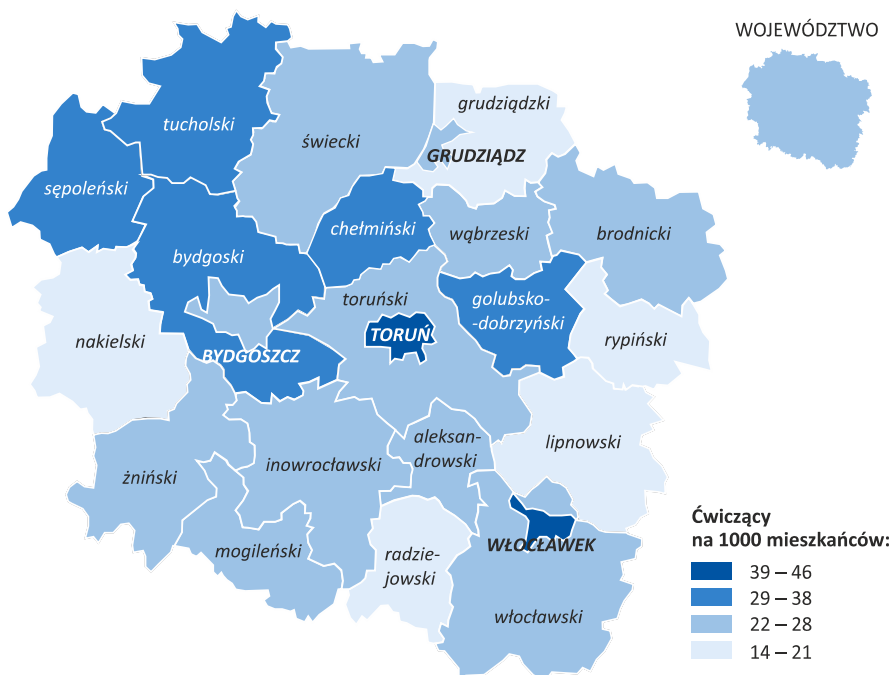
W przekroju terytorialnym w 2016 r. w 2 miastach na prawach powiatu oraz w 5 powiatach przypadało więcej **ćwiczących** w klubach sportowych w przeliczeniu **na 1000 mieszkańców** niż średnio w województwie. Relatywnie najwięcej czynnie uprawiających sport odnotowano w 2016 r. w Toruniu (46 osób na 1000 mieszkańców) i we Włocławku (39 osób). Jednocześnie, jak wskazują dane statystyczne,

w porównaniu z danymi z 2010 r. w wymienionych miastach na prawach powiatu wystąpił największy wzrost zainteresowania czynnym uprawianiem sportu – w Toruniu zwiększyła się liczba ćwiczących o 24 osoby w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, we Włocławku – o 17 osób. Spośród powiatów, w chełmińskim – o 13 osób więcej. Spadek liczby ćwiczących w przeliczeniu na 1000 ludności w 2016 r. w odniesieniu do 2010 r. wystąpił w powiatach: tucholskim (o 8 osób), radziejowskim (o 4 osoby) i lipnowskim (o 2 osoby).

ĆWICZĄCY W KLUBACH SPORTOWYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

Największy **odsetek kobiet** czynnie uprawiających sport, przekraczający średnią dla województwa, wystąpił w 2016 r. w 3 miastach na prawach powiatu oraz w 3 powiatach, przy czym najwyższy był w Toruniu (35,3%). Najmniejszy odsetek ćwiczących kobiet odnotowano w powiecie grudziądzkim (8,4%).

W 2016 r. zróżnicowanie w województwie w przekroju terytorialnym zaobserwowano także biorąc pod uwagę aktywność ćwiczących w grupie **dzieci i młodzieży** do 18 lat włącznie. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa w tym wieku we wszystkich miastach na prawach powiatu oraz w 3 powiatach (aleksandrowskim, chełmińskim, tucholskim) liczba czynnie uprawiających sport w tym wieku przekraczała średnią w województwie. Najwyższy wskaźnik odnotowano we Włocławku (197 ćwiczących do 18 roku życia na 1000 mieszkańców w tym wieku) i Toruniu (184 osób), a najniższy w powiatach grudziądzkim i lipnowskim (odpowiednio 36 i 45 osób). Dane wskazują, że podobnie jak na poziomie województwa – we wszystkich miastach na prawach powiatu, jak i w powiatach większą aktywność ćwiczących odnotowano w 2016 r. w grupie chłopców niż wśród dziewcząt. Można dodać, że w analizowanym roku największy udział czynnie uprawiającej sport do 18 lat roku życia w ogólnej zbiorowości ćwiczących w klubach sportowych miał miejsce w powiecie brodnickim (87,0%), a najmniejszy w powiecie grudziądzkim (41,6%).

Autor opracowania: Magdalena Miśko

Redakcja merytoryczna, techniczna, skład i grafika komputerowa: Michał Cabański, Adam Mańkowski, Jacek Pruski
– Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych – pod kierunkiem Małgorzaty Rybak

Informatorium: e-mail InformatoriumUSBDG@stat.gov.pl, tel. 52 3669400